

IHMISOIKEUSKAUPUNGIT EUROOPAN UNIONISSA

OPAS PAIKALLISVIRANOMAISILLE
IHMISOIKEUKSIEN TOTEUTTAMISEEN
ASUKKAIDEN JOKAPÄIVÄISESSÄ ELÄMÄSSÄ

Lyhenteet

EN Euroopan neuvosto

Euroopan unionin perusoikeusvirasto (**FRA**)

Ihmisoikeusperustainen lähestymistapa (**HRBA**)

LHBTIQ Lesbo, homo, biseksuaali, trans, ei-binäärinen, intersukupuolinen ja queer

Kansalaisjärjestö (**NGO**)

Kansallinen ihmisoikeusinstituutio (**NHRI**)

Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusvaltuutetun toimisto (**OHCHR**)

Kestävän kehityksen tavoite (**SDG**)

YK Yhdistyneet kansakunnat

UN-Habitat YK:n asuinyhdyskuntaohjelma

Printed by Imprimerie Centrale in Luxembourg

Käsikirjoitus on valmistunut maaliskuussa 2022

© Euroopan unionin perusoikeusvirasto, 2024

Jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Sellaisten valokuvien tai sellaisen muun materiaalin käyttöön tai jäljentämiseen, joihin Euroopan unionin perusoikeusvirastolla ei ole tekijänoikeutta, on pyydetty lupa suoraan tekijänoikeuden haltijalta.

Euroopan unionin perusoikeusvirasto tai sen puolesta toimivat henkilöt eivät ole vastuussa siitä, miten tämän julkaisun sisältämiä tietoja käytetään.

Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutti on kääntänyt tämän julkaisun englanninkielisestä alkuperäisjulkaisusta ("Human rights cities in the European Union – A guide to support local authorities in making human rights part of people's daily life"). FRA ei ole vastuussa käännöksestä.

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisu-toimisto, 2024

Print ISBN 978-92-9461-926-6 doi:10.2811/965876 TK-02-21-824-FI-C

PDF ISBN 978-92-9461-925-9 doi:10.2811/8676 TK-02-21-824-FI-N

Valokuvien julkaisu-oikeudet:

Kansi: © iStock/vitomirov

Sivu 1: © FRA

Sivu 3: © blvdone/stock.adobe.com

Sivu 4: © Valmedia/stock.adobe.com

Sivu 5: © Tom Wang/stock.adobe.com

Sivu 6: © City of Lund, Eva-Marie Johnsson

Sivu 8: © Menschenrechtsbüro der Stadt Nürnberg, Fotograf: Lothar Mantel

Sivu 12: © Stadt Wien

Sivu 20: © Menschenrechtsbeirat der Stadt Graz

Sivu 29: © FRA

Sivu 41: © FRA

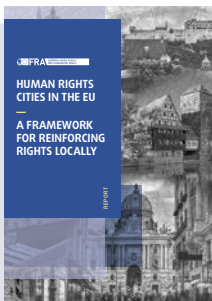
Miten tämä opas voi auttaa kaupunkeja?

Tämä opas voi auttaa kaupunkeja tehostamaan toimiaan ihmisoikeuksien kunnioittamiseksi. Oppaan tarkoituksena on rohkaista paikallisia viranomaisia ottamaan käyttöön korkeammalle asetettuja ihmisoikeustandardeja. Ideana on kannustaa ja edistää yhteistä oppimista perus- ja ihmisoikeuksista.

Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA) on laatinut tämän oppaan yhteistyössä ihmisoikeuskaupunkien ryhmän ja EU:ssa toimivien ammattilaisten kanssa.

Opas pohjautuu kaupunkien, aluehallintojen, asiantuntijoiden, kansainvälisten järjestöjen ja verkostojen hyviin käytäntöihin ja kokemuksiin, joita on kuvattu FRA:n raportissa **Human rights cities in the EU: a framework for reinforcing rights locally** [Ihmisoikeuskaupungit EU:ssa: Viitekehys oikeuksien vahvistamiseen paikallistasolla].

Lue lisää:

Human rights cities in the EU: a framework for reinforcing rights locally (europa.eu)

 Katso video:

Human Rights cities | European Union Agency for Fundamental Rights (europa.eu)

Sama malli ei sovi kaikille

Velvollisuus kunnioittaa perus- ja ihmisoikeuksia koskee kaikkia paikallisia viranomaisia. Koko EU:n alueella kaupunkien, kuntien, maakuntien ja alueiden välillä on kuitenkin eroja rakenteessa, koostumuksessa, toimivallassa ja koossa.

→ Tämä on yleisluontoinen opas. Sitä tulee lukea kansallista ja paikallista taustaa vasten, mukaan lukien valtiosääntöperinteet ja toimivaltuudet.

Ihmisoikeuskaupungin aseman saamiseksi ei ole erityistä akkreditointiprosessia, vaan se perustuu omaan ilmoitukseen.

→ Paikalliset viranomaiset voivat käyttää opasta omien vaihteittain etenevien menettelytapojensa ja strategioidensa suunnittelussa ja toimeenpanossa.

Mikä on "ihmisoikeuskaupunki"?

Ihmisoikeuskaupunki-nimitystä käytetään, kun paikallishallinto, paikalliset ruohonjuuritason järjestöt ja kaupungin asukkaat ilmoittavat julistuksen muodossa sitoutuvansa kansainvälisiin ihmisoikeusstandardeihin ja -normeihin ja yhteistyöhön niiden ylläpitämiseksi. Kaupunki ryhtyy toimenpiteisiin toteuttaakseen standardit ja kehittääkseen oikeusperustaisia käytäntöjä laaja-alaisesti eri asioissa, myötävaikuttaen näin ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja edistämiseen.

Ihmisoikeuskaupunki-aloite sai alkunsa Rosariossa (Argentiina) vuonna 1997. Sen jälkeen aloitteeseen on liittynyt monta paikallishallintoa eri puolilla maailmaa, kuten esimerkiksi Porto Alegre (Brasilia), Jakarta (Indonesia), Gwangju ja Soul (Etelä-Korea), York (Iso-Britannia) ja Washington DC (Yhdysvallat). EU:n kaupungeista mukana ovat muun muassa Graz, Salzburg ja Wien (Itävalta), Torino (Italia), Middelburg ja Utrecht (Alankomaat), Barcelona ja Valencia (Espanja) sekä Lund (Ruotsi). Sen lisäksi on muita kaupunkeja, kuten Turku (Suomi), jotka pohtivat parhaillaan ihmisoikeuskaupunki-aloitteeseen liittymistä.

Kaupunkien lisäksi

Yleistermiä "kaupunki" voidaan soveltaa eri hallintoalueisiin, kuten kuntiin, kaupunginosahallintoon, piirikuntiin, maakuntiin ja alueisiin.

Ihmisoikeudet vai perusoikeudet?

Termi "ihmisoikeudet" viittaa kaikkiin kansalaisoikeuksiin sekä poliittisiin, taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin oikeuksiin sellaisina kuin ne taataan kansainvälisoikeudellisissa säädöksissä. Termi "perusoikeudet" viittaa oikeuksiin, jotka sisältyvät Euroopan unionin perusoikeuskirjaan ja joita ilmentävät EU:n yleiset oikeusperiaatteet.

→ Tämä opas käsittelee sekä ihmisoikeuksien että perusoikeuksien toimeenpanoa paikallisella tasolla. Lukemisen helpottamiseksi tekstissä viitataan yleisesti ihmisoikeuksiin, mikä käsittää sekä perus- että ihmisoikeudet. Lue lisää: <https://keydifferences.com/difference-between-fundamental-rights-and-human-rights.html>

Ihmisoikeuksien paikallinen toimeenpano: ihmisoikeudet osaksi arkipäivää

Suurin osa EU:n väestöstä asuu kaupungeissa tai kaupunkialueilla. Ne ovat ihanteellinen lähtökohta ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen toteuttamiselle. EU on perustettu näiden yleismaailmallisten arvojen varaan. Suuri osa kaupunkien jokapäiväisestä toiminnasta on suoraan yhteydessä ihmisoikeuksiin, esimerkkeinä asumis- tai terveydenhuoltopalvelujen järjestäminen, julkisten tilojen ylläpito, sosiaalisen osallisuuden tukeminen, julkiseen keskusteluun osallistuminen tai paikallisdemokratian edistäminen.

Kaupungit toteuttavat jo ihmisoikeuksia. Tämä tapahtuu paikallishallinnon alakohtaisten toimien kautta, kuten edistämällä lasten ja nuorten palvelujen parantamista ja tukemalla vanhuksia tai kodittomia. Vastaavilla toimilla tuetaan myös romaniväestön osallistumista ja maahanmuuttajien integraatiota. Toiminnan yhteydessä ei kuitenkaan aina viitata ihmisoikeuksiin.

“Ihmisoikeuskaupungiksi ryhtyminen tarkoittaa mainitun kaltaisten toimintojen nimenomaista linkittämistä perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin. Tällä voi olla uudistava vaikutus, joka parantaa luottamusta paikallishallintoon ja kannustaa julkista keskustelua sekä edesauttaa kaikille oikeudenmukaisemman yhteiskunnan rakentamista.”

Michael O’Flaherty,
EU:n perusoikeusviraston johtaja.

“Ihmisoikeudet ovat yleismaailmallisia oikeuksia. Ne voivat auttaa ihmisiä lähentymään toisiaan ja rakentamaan siltoja yhteiskunnassa. Hallituksilla ja julkisilla instituutioilla on velvollisuus suojella ihmisoikeuksia ja taata ihmisarvoinen ja vapaa elämä aivan jokaiselle yksilölle.”

Michael Ludwig, Wienin kaupunginjohtaja ja kuvernööri, Itävalta

EU:ssa yhdeksän kymmenestä henkilöstä uskoo, että ihmisoikeudet ovat tärkeitä oikeudenmukaisemman yhteiskunnan rakentamisessa.

FRA:n perusoikeuksia koskeva kyselytutkimus (**Fundamental Rights Survey**) kokosi tietoa kokemuksista, käsityksistä ja mielipiteistä 35 000 vastaajalta EU:n 27 jäsenvaltiossa, Pohjois-Makedoniassa ja Isossa-Britanniassa. Mielipidemittauksen tulokset tuovat esiin vastaajien yleisen uskomuksen siitä, että ihmisoikeuksilla voi olla merkittävä ja tarpeellinen rooli heidän elämässään, mutta eriarvoisuus voi vahvasti vaikuttaa heidän käsityksiinsä ihmisoikeuksista. Mitä enemmän ihmisillä on vaikeuksia jokapäiväisessä elämässään, sitä useammin he kokevat, etteivät ihmisoikeudet koske heitä. Mielipidemittaus osoittaa myös, että julkisten palveluiden, mukaan lukien paikallistason palvelut, täytyy olla avoimia, luotettavia ja syrjimättömiä.

“Uskon, että meidän täytyy rakentaa kaupungeista yhteinen rintama ihmisoikeuksien puolustamiseksi, rasismia vastaan, syrjintää vastaan. (...) Ei ole olemassa ensimmäisen tai toisen luokan ihmisiä, kaikilla tulee olla samat perusoikeudet.”

Ada Colau, Barcelonan pormestari, Espanja

Ihmisoikeudet: lainmukaisen velvoitteen täyttäminen

Kansalliset, alueelliset ja paikalliset hallinnot, kaupungit mukaan lukien, ovat "vastuunkantajia": niillä on velvollisuus kunnioittaa, edistää ja toteuttaa ihmisoikeuksia, ja toimia silloin, kun näitä oikeuksia loukataan. Niillä on velvollisuus suojella "oikeudenhaltijoita" – eli niitä, jotka ovat oikeutettuja oikeuksiin ja vapauksiin kansainvälisten ja eurooppalaisten yleissopimusten, peruskirjojen ja sopimusten nojalla.

"Ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen ei pääty koskaan. Tämä tuli entistä selvemmäksi koronapandemian aikana. Ajattelepa oikeutta työhön, terveyteen, koulutukseen tai vammaispalveluihin. Kansalaisille ihmisoikeudet eivät ole jotakin abstraktia tai kaukaista tai jotain, jota on vain muissa maissa. Ihmisoikeudet saavat merkityksensä lähempänä kotia, kaupungeissamme."

Linda Voortman, Utrechтин apulaispormestari, Alankomaat.

Nämä velvollisuudet sitovat kaikkia paikallishallinnon muotoja sekä kaupungeissa että maaseudulla, niiden koosta tai perustuslaillisista toimivaltuuksista riippumatta.

“Ihmisoikeuskaupunkina toimiminen on ollut tapa luoda tasa-arvoisia mahdollisuuksia kaikille asukkaillemme ja näkyvä kannanotto työskentelystä yhdessä muiden Euroopan kaupunkien kanssa. Suurin osa kansalaisistamme asuu nykyään kaupungeissa, noin 70 prosenttia; emme kuitenkaan saa unohtaa maaseutualueita, sillä olemme velvollisia takaamaan yhdenvertaiset oikeudet kaikille. Lundissa olemme tähänneet siihen, että koko kunnan alue, sekä kaupunki että maaseutu, sisällytetään työhömmme ihmisoikeuksien parissa, koska se on välttämätöntä yhtenäisyyden edistämiseksi.”

Philip Sandberg, Lundin pormestari, Ruotsi.

↑ Ruotsi, 2020.

Lundin ja “Södra Sandbyn” kylän paikallisyhteisöjen tapaaminen.

“Grazin kaupunki on ensimmäinen eurooppalainen ihmisoikeuskaupunki, vuodesta 2001 lähtien. Tähän liittyy suuria odotuksia, ja sitä testataan ja sen pitää toteutua joka päivä. Meidän täytyy varmistaa, että perusoikeudet taataan, syrjintää ehkäistään ja ihmisiä kohdellaan yhdenvertaisesti, ja että vähemmistöjen suojelu toteutuu. Tämä on tärkeää minulle ja lähellä sydäntäni, koska se on pohja rauhaan ja solidaarisuuteen perustuvalla yhteiselolle.”

Elke Kahr, Grazin pormestari, Itävalta.

Tuoko ihmisoikeuskaupunkina toimiminen lisäarvoa?

Ihmisoikeuskaupungissa viranhaltijat takaavat hyvän hallinnon noudattamalla korkeita vastuullisuuden ja läpinäkyvyyden standardeja sekä osallistamalla kaupunkilaiset päätöksentekoon ja toimeenpanoon. Tämä auttaa kaupunkien hallintoja olemaan tietoisempia yleismaailmallisista arvoista ja ihmisoikeuksista, joita heidän pitää aina kunnioittaa toiminnassaan. Lisäksi tämä edistää kansalaisten luottamusta ja kansalaisyhteiskunnan tukea – eli kahta avaintekijää luovuuden ja innovaation edistämiseksi.

Perusta, rakenteet ja välineet

Ihmisoikeuskaupunkien viitekehys tarkastelee perustoja, rakenteita ja välineitä, jotka voivat auttaa kaupunkeja integroimaan ihmisoikeudet kokonaisvaltaisesti ja kestävästi työhönsä ja toimintoihinsa.

Se kokoaa tarpeellisia osatekijöitä, joita voidaan käyttää joustavasti sopeuttamalla ne paikalliseen kontekstiin ja kaupungin resursseihin.

Välineet tukevat rakenteita, jotka puolestaan sisällyttävät perustat – oikeudet ja periaatteet – kaupungin työhön ja toimintoihin..

↓ Nürnbergin asukkaat kokoontumassa äärioikeistolaisuutta vastaan "Ihmisoikeuksien tiellä" (Way of Human Rights).

VIITEKEHYS PÄHKINÄNKUORESSA

PERUSTA

Kaupungin ihmisoikeussitoumukset

- 1 Sitoutuminen kunnioittamaan, suojelemaan ja toteuttamaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja EU-lainsäädännön takaamia oikeuksia ja vapauksia
- 2 Sitoutuminen suojelemaan, kunnioittamaan ja toteuttamaan kansainvälisiä ihmisoikeusstandardeja
- 3 Sitoutuminen YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin ja Agenda 2030 -toimintaohjelmaan
- 4 Sitoutuminen tukemaan kansainvälisten valvontamekanismien toimintaa

- Ihmisoikeuksien valtavirtaistaminen kaupungin työhön ja toimintoihin
- Ihmisoikeusperustaisen lähestymistavan soveltaminen kaikkiin kaupungin toimintoihin
- Osaamisen kehittäminen koulutuksen ja ihmisoikeuskasvatuksen avulla
- Ihmisoikeuksien huomioon ottaminen budjetoinnissa ja hankinnoissa
- Paikallisen ihmisoikeuksien toimintasuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen
- Paikallisten päätösten ja ihmisoikeuksien yhteensopivuuden tarkistaminen
- Kaupungin toiminnan osallistava seuranta ja arviointi
- Ihmisten ihmisoikeustietoisuuden lisääminen
- Kansainvälinen yhteistyö sekä osallistuminen vertaiskokemusten vaihtoon ja kaupunkien väliseen yhteiseen oppimiseen ihmisoikeuksista

- 5 Julistuksen hyväksyminen vahvistamaan kaupungin sitoutumista ihmisoikeuksiin
- 6 Ihmisoikeuksista vastaavan valtuutetun nimeäminen
- 7 Ihmisoikeustoimiston tai -osaston perustaminen
- 8 Neuvoa-antavan osallistavan ihmisoikeusneuvoston perustaminen
- 9 Syrjinnänvastaisen viraston tai paikallistason oikeusasiamiehen viran perustaminen
- 10 Vuosittainen raportointi kaupungin ihmisoikeustilanteesta
- 11 Yhteistyö ja kumppanuuksien kehittäminen kansallisten, EU:n ja kansainvälisten ihmisoikeuselinten kanssa

RAKENTEET

Mekanismeja ja menettelytapoja, jotka auttavat sisällyttämään ihmisoikeudet jokapäiväiseen työhön

VÄLINEET

Keinoja ja resursseja ihmisoikeustyön tueksi

PERUSTA —

Kaupungin ihmisoikeussitoumukset

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

↑ Itävalta, 2021.
Wienin Lasten ja
nuorten parlamentti.

1

Sitoutuminen kunnioittamaan, suojelemaan ja toteuttamaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja EU-lainsäädännön takaamia oikeuksia ja vapauksia

Ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltioperiaate ovat EU:n perusarvoja. **EU:n perusoikeuskirja** ja **EU-lainsäädäntö** vaalivat näitä arvoja. Ne tukevat myös EU:n päätöksiä ja ohjelmia. Perusoikeuskirja on Euroopan unionin perusoikeuksien luettelo. Se koostuu 50 oikeudesta ja vapaudesta, jotka kuuluvat kaikille EU:n jäsenvaltioiden alueella asuville. Kaikilla päättäjillä, mukaan lukien paikallistason päättäjät, on lainmukainen velvollisuus kunnioittaa perusoikeuskirjaa toimiessaan EU-lainsäädännön alueella, toimeenpannessaan EU:n ohjelmia tai käyttäessään EU:n rahoitusta.

MITEN?

Viittaamalla perusoikeuskirjaan kasvatettaessa tietoisuutta perusoikeuksista sen osoittamiseksi, että EU on ensisijaisesti arvoihin ja oikeuksiin pohjautuva poliittinen unioni.

Käyttämällä **EU-rahoitusta** oikeuksia ja arvoja edistävien aloitteiden kehittämiseksi.

Varmistamalla, että hallinto ja kaikki palveluntarjoajat noudattavat EU-lainsäädäntöä.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI

Wienin kaupungin ihmisoikeussitoumukset sisältävät viittauksia kansainvälisiin ja EU:n säännöksiin, mukaan lukien EU:n perusoikeuskirja.

KESKEISIÄ RESURSSIEJA

- **EU:n Kansalaiset, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot -ohjelma ja rahoitus.**
- EU:n perusoikeusviraston tuottamat **EU:n perusoikeuskirjaan** liittyvät aineistoresurssit.

2

MITEN?

Sitoutumalla kaikkiin oman maansa hallituksen ratifioimiin ihmisoikeusasiakirjoihin.

Viittaamalla päätöksenteossaan nimenomaisesti kyseisiin kansainvälisiin asiakirjoihin (kuten **ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen tai Euroopan ihmisoikeussopimukseen**).

Tekemällä yhteistyötä asiantuntijoiden ja kansallisten ihmisoikeustoimijoiden kanssa (kuten **kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden, tasa-arvoelinten ja oikeusasiamiesten**) pysyäksään ajan tasalla ihmisoikeuksien kehityksestä.

KESKEISIÄ RESURSSEJA

- YK:n verkkosivujen lista yleismaailmallisista ihmisoikeusasiakirjoista.
- Euroopan neuvoston sopimukset sisältävä verkkosivu.

Sitoutuminen suojelemaan, kunnioittamaan ja toteuttamaan kansainvälisiä ihmisoikeusstandardeja

Ihmisoikeudet ovat julkisia viranomaisia kaikilla hallinnon tasoilla koskevia yleismaailmallisia oikeudellisia standardeja. Sitoutumalla julkisesti maansa hallituksen ratifioimiin kansainvälisiin ihmisoikeusasiakirjoihin kaupungit vahvistavat suojelevansa ja kunnioittavansa näitä oikeuksia ja asettavansa ne keskeiseen asemaan päätöksenteossaan.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Nürnbergin kaupungin "**Rauhan ja ihmisoikeuksien kaupunki**" -julistus viittaa ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen.

Barcelonan kaupungin sitoumukset kattavat koko ihmis- ja perusoikeuksien asiakirjojen valikoiman ja sisältävät viittauksia ihmisoikeuksien suojelua kaupungeissa koskevaan eurooppalaiseen peruskirjaan (**European Charter for the Safeguarding of Human Rights in the City**).

Sitoutuminen YK:n kestäväen kehityksen tavoitteisiin ja Agenda 2030 -toimintaohjelmaan

3

Vuonna 2015 kansainvälinen yhteisö (193 YK:n jäsenvaltiota) hyväksyi **Agenda 2030 -toimintaohjelman** ja sen **17 kestäväen kehityksen tavoitetta** ja sitoutui siten varmistamaan kaikkia koskevan talouskasvun, sosiaalisen osallistamisen ja ympäristön suojelemisen. Toimintaohjelman allekirjoittaneet valtiot päättivät myös vaalia rauhanomaisia, oikeudenmukaisia ja osallistavia yhteiskuntia tämän uuden maailmanlaajuisen kumppanuuden kautta. Toimintaohjelma on kansallisille hallinnoille ja paikallishallinnoille suunnattu konkreettinen kehoitus ryhtyä toimiin köyhyyden poistamiseksi, tasa-arvon edistämiseksi sekä ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Toimintaohjelman 17 tavoitetta ja yli **210 indikaattoria** kattavat teemoina köyhyyden, nälän, terveyden ja hyvinvoinnin, laadukkaan koulutuksen, kestävät kaupungit ja paljon muuta. Niillä on läheinen yhteys ihmisoikeuksiin: Agenda 2030 ja kestäväen kehityksen tavoitteet auttavat kaupunkeja ottamaan käyttöön kokonaisvaltaisemman ja kestävämmän lähestymistavan ihmisoikeuksiin ja luomaan mahdollisuuksia kansainvälisille kumppanuuksille.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Utrecht on "**Gloaalien tavoitteiden kaupunki**", joka tekee yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa lisätäkseen ihmisten tietoisuutta heidän oikeuksistaan ja joka seuraa edistymistä kestäväen kehityksen tavoitteiden mittareilla.

Useat kaupungit ja hallintoalueet, kuten **Bonn**, **Espoo** ja **Baskimaan aluehallinto**, ovat **toteuttaneet vapaaehtoisia paikallisia arviointeja** seuratakseen kestäväen kehityksen tavoitteiden toteutuksen edistymistä.

MITEN?

Tunnistamalla hallinnosta ne toimijat, jotka työskentelevät kestäväen kehityksen tavoitteiden parissa, ja varmistamalla, että niiden menettelytavat ja toimenpiteet ottavat huomioon ihmisoikeudet.

Lisäämällä tietoisuutta Agenda 2030 -toimintaohjelmasta ja kestäväen kehityksen tavoitteista ja siitä, miten ne liittyvät ihmisoikeuksiin.

Liittämällä paikalliset kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi tehtävät toimet kansallisiin toimiin.

KESKEISIÄ RESURSSIJA

- Raoul Wallenberg -instituutin julkaisu **Human rights cities and the SDGs** [Ihmisoikeuskaupungit ja kestäväen kehityksen tavoitteet].
- PLATFORMA:n ja Euroopan alueiden ja kuntien liiton julkaisu **The 2030 Agenda through the eyes of the local and regional government associations** [Agenda 2030 -toimintaohjelma paikallis- ja aluehallintoviranomaisten yhdistysten näkökulmasta].

4

Sitoutuminen tukemaan kansainvälisten valvontamekanismien toimintaa

MITEN?

Tarkistamalla, noudattavatko kaupungin ihmisoikeustoimet kansainvälisten elinten suosituksia.

Hyödyntämällä suosituksia yhteydenotoissa kansallisiin viranomaisiin, suoraan tai yhdessä muiden kaupunkien kanssa, keskustellaksenne paikallisten ja alueellisten tasojen panoksesta ja yhteistyömahdollisuuksista.

Ottamalla yhteyttä kansallisiin toimielimiin (esimerkiksi kansalliset ihmisoikeusinstituutit, tasa-arvoelimet ja/tai oikeusasiamiehet) ja tuomalla esiin onnistuneita paikallisia aloitteita. Nostamalla esiin myös suosituksissa huomioituja ongelmia, jotka vaikeuttavat ihmisoikeuksien toteutumista paikallistasolla (esimerkiksi rahoitus, kansallinen lainsäädäntö, puutteet osaamisessa).

Kansainvälisiin sopimuksiin liittyy valvontamekanismeja, jotka varmistavat, että valtiot turvaavat ja kunnioittavat ihmisoikeuksia. Valvontamekanismit arvioivat valtioiden velvoitteiden noudattamista. Kansallisilla viranomaisilla on velvollisuus raportoida valvontamekanismeille. **Päätöslauselmassa 45/7** vuodelta 2020 YK:n ihmisoikeusneuvosto kehottaa valtioita osallistamaan **paikallishallintoja** valvontamekanismien toimintaan, erityisesti silloin, kun valtio valmistelee raporttiaan yleismaailmallista määräaikaistarkastelua varten. Valtioita myös kannustetaan edistämään ihmisoikeuksia koskevien suositusten täytäntöönpanoa paikallishallinnon toimesta.

YK:n erityismenettelyihin kuuluvana osana ihmisoikeusneuvosto on nimittänyt riippumattomia asiantuntijoita seuraamaan erilaisia temaattisia aihealueita. Asiantuntijat ovat yhteydessä paikallishallinnon edustajiin esimerkiksi temaattisten raporttien valmisteluun liittyvien maavierailujen aikana.

4

“[A]sianomaiset Yhdistyneiden kansakuntien järjestöt, rahastot ja ohjelmat, alueelliset ihmisoikeusmekanismit, kansalliset ihmisoikeusinstituutiot, kansalaisyhteiskunnan edustajat ja muut sidosryhmät [ovat kaikki kutsuttuja] yhteistyöhön paikallisten hallintojen kanssa tukemaan niitä ihmisoikeusvastuunsa täyttämässä.”

YK:n ihmisoikeusneuvosto, **Päätöslauselma 45/7**, paikalliset hallinnot ja ihmisoikeudet.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Vuonna 2018 YK:n ihmisoikeusvaltuutettu pyysi valtioilta ja muilta toimijoilta näkemyksiä paikallishallintojen roolista ihmisoikeuksien edistämässä ja suojelemisessa. **Palautetta** saatiin laajasti monenlaisilta toimijoilta, mukaan luettuina yksi kansallinen ihmisoikeusinstituutio, kansalaisjärjestöjä, kaupunkien verkostoja sekä useita kaupunkia, kuten **Barcelona, Budapest, Grigny, Nürnberg, Utrecht** ja **Wien**. Uusi **palautepyyntö** julkaistiin 23. helmikuuta 2022.

KESKEISIÄ RESURSSIJA

- YK, **The Universal Human Rights Index** [Yleismaailmallinen ihmisoikeusindeksi].
- **Euroopan neuvoston seurantamekanismit ja Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin toteuttama seuranta.**
- Geneven kaupunki ja kantoni, **Geneven kaupunkiverkostokeskus**, joka tukee kaupunkien vuorovaikutusta Genevessä sijaitsevien kansainvälisten toimijoiden kanssa.

RAKENTEET —

Mekanismeja ja menettelytapoja,
jotka auttavat sisällyttämään
ihmisoikeudet jokapäiväiseen
työhön

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

↑ Itävalta, 2019.
Grazin Ihmisoikeusraporttia
esittelevä lehdistötilaisuus.

Julistuksen hyväksyminen kaupungin sitoutumisesta ihmisoikeuksiin

5

Julistuksen, päätöksen tai julkilausuman hyväksyminen korkeimmalla poliittisella tasolla, esimerkiksi kaupunginvaltuustossa tai muussa hallintoelimestä, virallistaa kaupungin sitoutumisen ihmisoikeuksiin. Julistus voi sisältää viittauksia tärkeimpiin ihmisoikeusasiakirjoihin ja -mekanismeihin sekä välineisiin ihmisoikeustyön tukemiseksi. Se voi myös sisältää sitoumuksen oikeusvaltioperiaatteen, demokratian ja hyvän hallinnon kunnioittamiseksi.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Barcelona, Graz, Nürnberg ja **Wien** ovat hyväksyneet julistuksen, jolla ne sitoutuvat ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. **Bilbaon** kaupunginvaltuusto on hyväksynyt "**Arvojen peruskirjan**" (Charter of values). Siihen on koottu 17 yksilöllistä ja yhteisöllistä, yhdessä yksityisten ihmisten ja yhteisöjen kanssa tunnistettua arvoa, joiden tulisi olla osa elämää Bilbaon kaupungissa (kuten ihmisoikeudet, solidaarisuus, luottamus, ympäristön kestävyys, osallistuminen).

MITEN?

Osallistamalla julistuksen laatimiseen paikallisia toimijoita, mukaan lukien kansalaisjärjestöt, ruohonjuuritason järjestöt ja yhteisöt.

Ottamalla varhaisessa vaiheessa yhteyttä valtuutettuihin ja poliittisiin ryhmiin konsensuksen aikaansaamiseksi.

Tiedottamalla julistuksesta sekä hallinnon sisällä että ulkoisesti, niin että kaupunki ja paikalliset elimet voivat viitata julistukseen ja käyttää sitä oikeuksiin perustuvien periaatteiden kehittämiseen.

KESKEISIÄ RESURSSIJA

- Wienin kunnallishallinnon julkaisu, **Human Rights City – Vienna. A highly liveable city committed to values** [Ihmisoikeuskaupunki – Wien. Kaupunki, jossa on hyvä asua ja joka on sitoutunut arvoihin]
- Barcelonan kunnallishallinnon julkaisu, **City of human rights: the Barcelona model** (methodological guide) [Ihmisoikeuksien kaupunki: Barcelonan malli (menetelmäopas)].

5

6

7

8

9

10

11

6

Ihmisoikeuksista vastaavan henkilön nimeäminen

MITEN?

Varmistamalla, että ihmisoikeudet nimetään yhden kaupunginvaltuutetun erityiseksi vastuualueeksi.

Tuottamalla kohdennettua tietoa ja materiaalia valtuutetuille ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä ihmisten elämässä.

Hyödyntämällä win win -tilanteita ihmisoikeuksista puhuttaessa tai tiedotettaessa sen osoittamiseksi, että ihmisoikeuksista on hyötyä kaikille yhteiskunnan jäsenille.

Ihmisoikeudet ovat yhteydessä moniin kaupungin toimintoihin liittyen eri osastojen, palvelujen ja ulkoisten palveluntarjoajien toimintaan. On olemassa riski, että kaupungin ihmisoikeustyötä kehitetään "siiloissa", irrallaan toisistaan. Vastuuhenkilön (tai komitean) nimeäminen kaupunginvaltuustossa tai muussa hallintoelimessä voi auttaa:

- ohjaamaan ja koordinoimaan muuten erillisiä toimintoja;
- kommunikoimaan ulospäin ihmisoikeustoiminnasta ja huolenaiheista;
- seuraamaan ihmisoikeustilannetta ja raportoimaan sen edistyksestä valtuustolle.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Pariisin kaupunki on nimittänyt varapormestarin, jonka vastuulle kuuluvat **ihmisoikeudet, integraatio ja syrjinnän vastaiset toimet**.

Torinon kaupunki on perustanut "**oikeuksien ja tasa-arvoisten mahdollisuuksien**" komission. Se tarkastelee ehdotuksia ja seuraa toimia, jotka liittyvät sukupuolten väliseen tasa-arvoon sekä ihmisarvon ja henkilökohtaisen vapauden suojeluun ja edistämiseen.

Ihmisoikeustoimiston tai -osaston perustaminen

7

Ihmisoikeuksiin keskittyvän toimiston tai osaston perustaminen hallinnossa on tärkeä tapa tukea ihmisoikeustyötä. Tällainen toimisto tai osasto voi:

- tukea ihmisoikeustoiminnan suunnittelua;
- tehdä yhteistyötä valtuutettujen, hallinnon, kansalaisyhteiskunnan ja yhteisöjen kanssa, mukaan lukien haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät;
- lisätä tietoisuutta ihmisoikeuksista.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Nürnberg, Torino, Wien ja **Länsi-Götanmaan** lääni ovat kaikki perustaneet ihmisoikeustoimistoja tai -osastoja. Ne auttavat paikallishallintoa koordinoimaan ihmisoikeusaloitteita tai toimintasuunnitelmia, tarjoavat kaupungille ja sen johdolle neuvoja ja ohjausta ihmisoikeustoiminnassa ja lisäävät tietoisuutta kansalaisten oikeuksista.

Bologna on luonut kattavan tasa-arvo- ja syrjimättömyysohjelman osana kaupungin **vuosia 2021–2023 koskevaa ohjelma-asiakirjaa**. Asiakokonaisuutta hoitamaan nimetty toimisto ja sen kolme yksikköä varmistavat kaupungin ohjelmien toimeenpanon seuraavilla asia-alueilla: a) LHBTIQ-oikeudet, monimuotoisuus ja sukupuolinäkökohdat; b) ihmisoikeudet, uudet asukkaat ja kansainvälinen yhteistyö; ja c) monikulttuuriset palvelut.

MITEN?

Luomalla tiloja avoimelle keskustelulle virkamiesten ja ihmisoikeushaasteita kohtaavien ihmisten (kuten lasten ja nuorten, vanhusten, vammaisten henkilöiden, etnisten vähemmistöjen, kodittomien ja LHBTIQ-henkilöiden) välille.

Antamalla toimistolle toimivaltuudet ihmisoikeuksia koskevan laaja-alaisen lähestymistavan tukemiseen kunnallispalveluissa ja kunnallisissa yksiköissä.

Lisäämällä tietoisuutta kansalaisten oikeuksista, yleismaailmallisista arvoista ja oikeusvaltioperiaatteesta, myös eri ammattiryhmien parissa, kuten opettajat, terveydenhuollon palveluntarjoajat, julkisten asuntopalvelujen tarjoajat ja sosiaalityöntekijät.

KESKEISIÄ RESURSSIJA

- Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin julkaisu **Transparency and open government** (practical guide) [Läpinäkyvyys ja avoin hallinto (käytännön ohjekirja)].
- UNICEF:in julkaisu **Child participation in local governance** (guidance) [Ohjeistus lasten osallistumisesta paikallishallintoon].

8

MITEN?

Toteuttamalla järjestelmällisiä prosesseja, joissa kuullaan laajasti eri toimijoita: kansalaisyhteiskunta, yritykset ja ammattiliitot, urheilu- ja kulttuuriyhdistykset, nuoriso, kaupunginosat, uskonnolliset ryhmät ja kaupungin asukkaat.

Rohkaisemalla ja helpottamalla aktiivista osallistumista (esimerkiksi pitämällä tapaamisia toimistotyöaikaisten jälkeen ja vammaisille henkilöille saavutettavissa olevissa paikoissa).

Varmistamalla, että osanottajat saavat säännöllistä palautetta siitä, miten hallinto ottaa huomioon heidän ideansa ja ehdotuksensa.

KESKEISIÄ RESURSSIJA

- **Open Government Partnership -aloitteen hyväksymät standardit OGP participation and cocreation standards.**
- OECD:n julkaisu **Innovative citizen participation and new democratic institutions – catching the deliberative wave** [Innovatiivinen kansalaisosallistuminen ja uudet demokraattiset instituutiot – puntaroivan kansalaiskeskustelun hyödyntäminen].
- Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin julkaisu **Organising intercultural and interreligious activities – a toolkit for local authorities** [Välineitä paikallisviranomaisille eri kulttuurien ja uskontojen välisen toimintojen järjestämiseen].

Neuvoa-antavan osallistavan ihmisoikeusneuvoston perustaminen

Ihmisoikeudet ovat yhteydessä useisiin monimutkaisiin kysymyksiin, jotka vaikuttavat laajasti eri paikallistoimijoihin. Ihmisten tulisi olla aktiivisesti mukana, koska osallistuminen on tärkeä osa ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa. Konsultatiivinen neuvosto, joka tuo yhteen asukkaita, valtuutettuja, paikallishallinnon ja kansalaisyhteiskunnan edustajia, voi edistää ihmisoikeuksien mukaisten paikallisten ohjelmien ja toimintojen tukemista.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Grazin **ihmisoikeusneuvosto** koostuu paikallisista sidosryhmistä ja kaupungin edustajista, jotka seuraavat ihmisoikeustilannetta. Neuvosto raportoi vuosittain kaupunginvaltuustolle ongelmista, hyvistä käytännöistä ja suosituksista.

Malmön Kansallisen romanivähemmistön neuvosto koostuu vaaleilla valituista valtuutetuista ja romanien kansalaisjärjestöjen edustajista. Se tukee romanien osallistumista, auttaa syrjinnän torjumisessa ja edistää romanikulttuuria ja -kieltä. Muita esimerkkejä ovat **Bolognan** ja paikallisten LHBTIQ-yhdistysten välinen yhteistyösopimus (**Pact of cooperation**) ja **Salzburgin** "Ihmisoikeuksien pyöreä pöytä" (**Round table on human rights**).

Syrjinnänvastaisen viraston tai paikallistason oikeusasiamiehen viran perustaminen

9

Viranomaisilla on velvollisuus varmistaa, että ihmisoikeuksia kunnioitetaan ja että ne toteutetaan. Tämän lisäksi viranomaisten on varmistettava, että kansalaiset saavat tukea ja neuvontaa ja heillä on käytettävissään tarvittavat oikeussuojakeinot silloin, kun heidän oikeuksiansa on loukattu. Kaupungit voivat perustaa syrjinnänvastaisen viraston ihmisoikeusloukkausten käsittelemiseksi ja/tai asettaa paikallisen oikeusasiamiehen tai muun toimijan, joka tarjoaa oikeussuojakeinoja kaupungin asukkaille.

MITEN?

Lisäämällä tietoisuutta oikeuksista ja siitä, mitä tehdä, kun niitä loukataan.

Käyttämällä syrjinnänvastaisen viraston tai paikallisten uhrien tukipalvelujen tuottamia tilastotietoja edistämään ihmisoikeuksien parempaa toteuttamista paikallishallinnossa.

Harkitsemalla yhteisösovittelijoiden palkkaamista parantamaan sosiaalista osallisuutta ja helpottamaan yhteisöjen välisten konfliktien ratkaisemista.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Graz, Nürnberg, Salzburg, Utrecht ja **Wien** ovat perustaneet syrjinnänvastaisia virastoja.

Valenciassa syrjinnänvastaisia toimia ja viharikoksia käsittelevä virasto osallistuu kaupungin maahanmuuton ja monikulttuurisuuden viitekehysten (2019–2022) toteuttamiseen kouluttamalla kaupungin henkilöstöä ihmisoikeuksiin, syrjintään ja vihamielisyyteen liittyvissä kysymyksissä.

Barcelonassa syrjinnänvastaisen toimiston työtä tukee **Barcelonan syrjinnän seurantavirasto**, joka seuraa ihmisoikeustilannetta ja raportoi siitä vuosittain.

KESKEINEN RESURSSI

- European Coalition for Cities Against Racism -**verkoston hyväksymä 10 kohdan toimintasuunnitelma** sekä julkaisu **Toolkit for Equality** [Tasa-arvon välineistöä].

10

Vuosittainen raportointi kaupungin ihmisoikeustilanteesta

MITEN?

Valitsemalla varhaisessa vaiheessa selkeitä, mitattavia indikaattoreita, jotka osoittavat vaikutukset kaupungin toimintoihin.

Suuntaamalla huomion hyviin käytäntöihin ja menestystarinoihin eikä pelkästään ongelmiin.

Käyttämällä vuosiraportointia julkisen keskustelun herättämiseksi laajaa yleisöä kiinnostavista ihmisoikeusasioista.

KESKEINEN RESURSSI

- YK:n julkaisu **Manual on human rights monitoring, luku 13 – ihmisoikeusraportointi**.

Ihmisoikeuksien tulee olla kiinteä osa kaupungin työtä, esimerkiksi julkisia palveluita tarjottaessa tai julkisia tiloja, sosiaalihuoltoa tai koulutusta ylläpidettäessä, tai julkisiin asioihin, yhteiskunnalliseen ja talouselämään osallistuttaessa. Myös julkisessa liikenteessä, vesi- ja jätevesihuollossa, sähköntuotannossa, ympäristöhuollossa, digitalisaatiossa, kulttuurissa, taiteessa ja urheilussa on löydettävissä ihmisoikeusnäkökulmia.

Vuosittainen raportointi siitä, miten kaupunki suoriutuu ihmisoikeuksien toteuttamisesta, tarjoaa hallinnolle mahdollisuuden seurata edistystä, koota saadut kokemukset ja ehdottaa uusia toimenpiteitä.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Graz ja **York** ovat raportoineet ihmisoikeustilanteestaan vuosittain useiden vuosien ajan kaupungilta ja kansalaisyhteiskunnalta saatujen tietojen pohjalta.

Barcelonan syrjinnän seurantakeskus on julkaissut vuodesta 2018 lähtien **vuosittaisen raportin**, joka sisältää tarkkoja tietoja syrjinnästä, syrjinnänvastaisista toimista ja aloitteista sekä ehdotuksia tuleviksi toimenpiteiksi. Raportti perustuu **syrjinnänvastaiselta virastolta**, kaupungin ihmisoikeuksien resurssikeskukselta ja useilta uhrien tukijärjestöiltä saatuihin tietoihin sekä niiden tarjoamaan asiantuntemukseen.

11

Yhteistyö ja kumppanuuksien kehittäminen kansallisten, EU:n ja kansainvälisten ihmisoikeuselinten kanssa

Ihmisoikeudet ovat kaikkien hallinnon tasojen yhteinen velvollisuus. Kumppanuus ja yhteistyö ovat siten tärkeitä ihmisoikeuksien onnistuneelle toteuttamiselle. Monet järjestöt sekä kansallisella että EU:n kansainvälisellä tasolla voivat tukea kaupunkia ja tehdä niiden kanssa yhteistyötä ihmisoikeusasioissa.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Torino koordinoi **Italian alueiden, autonomisten provinssien ja paikallisten viranomaisten verkostoa (RE.A.DY)**. Verkosto auttaa sukupuolisen suuntautumisen ja sukupuoli-identiteetin perusteella tapahtuvan syrjinnän ennaltaehkäisemisessä, torjumisessa ja poistamisessa.

Vuonna 2021 **Alankomaat** lanseerasi **kuntien ihmisoikeusfoorumin** osana **ihmisoikeuksia koskevaa kansallista toimintasuunnitelmaa**. Foorumi on kuntien, tutkijoiden ja hallituksen yhteinen aloite käytännön kokemusten vaihdon edistämiseksi. **Ruotsissa** paikallisten ja alueellisten ihmisoikeusasiantuntijoiden laaja verkosto tapaa säännöllisesti keskustellakseen ihmisoikeusasioista ja jakaakseen lupaavia käytäntöjä. Verkostoa tukee ohjelmallisen ja **toiminnallisen kehittämisen yhteistyön foorumi**, jonka on perustanut Ruotsin paikallisten viranomaisten ja alueiden yhdistys yhteistyössä Raoul Wallenberg -instituutin kanssa.

MITEN?

Tekemällä yhteistyötä ihmisoikeusasioissa kansallisen hallituksen, kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden, tasa-arvoelinten tai oikeusasiamiesten, kansalaisyhteiskunnan ja akateemisen yhteisön kanssa.

Jakamalla kokemuksia EU:n ja kansainvälisten järjestöjen kanssa (kuten YK, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö, Euroopan neuvosto tai EU:n toimielimet ja elimet).

Tekemällä yhteistyötä muiden kaupunkien ja aluehallintojen kanssa, esimerkiksi verkostoissa, joissa kaupunki on osallisena.

11

KESKEINEN RESURSSI

- YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston ja United Cities and Local Governments (UCLG-CSIPDHR) -järjestön **Ten points to advance a common agenda on local governments and human rights** [Kymmenen asiakohtaa yhteisen paikallishallintoja ja ihmisoikeuksia koskevan agendan edistämiseksi].

Zagrebissa kunnallishallinto teki yhteistyötä useiden eri vammaisyhdistysten, Zagrebin yliopiston ja yksityisen IT-sektorin kanssa kehittääkseen **mobiilisovelluksen**, joka helpottaa vammaisten pääsyä rakennuksiin, kaduille ja julkiseen liikenteeseen.

Kölnissä **Ihmisoikeuskaupunki-aloite** on itsenäinen ruohonjuuritason järjestö, jonka tehtävänä on auttaa ihmisoikeustoimintojen toteuttamisessa ja kannustaa kaupunkia ryhtymään ihmisoikeuskaupungiksi.

Norjassa **kansallinen ihmisoikeusinstituutio** on aloittanut hankkeen lisätäkseen kaupunkien ja aluehallitusten tietoisuutta kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista, näiden velvoitteiden toteuttamisesta sekä ihmisoikeuskaupunki-aloitteesta.

Aghia Varvaran kaupunki Kreikassa, **Mátraverebély** Unkarissa ja **Rakytník** sekä **Hrabušice** Slovakiassa ovat tähänneet romanien ja laajemman väestön välisten suhteiden parantamiseen. Kyseiset kaupungit ovat osallistuneet FRA:n hankkeeseen **”Paikallinen toiminta romanien osallistamiseksi” (LERI)** suunnittelemalla jokaisessa kaupungissa osallistavan toiminnan tutkimushankkeen, joka keskittyy yhteisölliseen kehittämiseen. FRA:n hankkeeseen osallistui yhteensä **22 paikkakuntaa** EU:n 11 jäsenvaltiossa.

↑ **FRA:n Paikallinen toiminta romanien osallistamiseksi -hanke.**
Romaninuoriso keskustelee etnisten ryhmien välisistä suhteista pormestarin kanssa Aghia Varvarassa, Kreikassa.

VÄLINEET —

Keinoja ja resursseja
ihmisoikeustyön tueksi

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20

Ihmisoikeuksien valtavirtaistaminen kaupungin työhön ja toimintoihin

12

Ihmisoikeuksien valtavirtaistaminen tarkoittaa sitä, että ne huomioidaan poikkileikkaavasti hallinnon sisällä ja kaupungin työssä. Keskeisenä osatekijänä ihmisoikeusperustaisessa lähestymistavassa on valtavirtaistamisen huomioiminen strategioissa, käytännöissä, päätöksissä ja jokapäiväisissä toiminnoissa. Valtavirtaistaminen voi myös liittyä erityisiin teemoihin, kuten sukupuolten väliseen tasa-arvoon, jolloin sitä kutsutaan myös "sukupuolen valtavirtaistamiseksi".

MITEN?

Ihmisoikeuksien valtavirtaistaminen on parhaiten toteutettavissa, kun se on virallistettua ja kaupungin johtajien tukemaa.

Keskustelemalla kaupungin yksiköissä sisäisesti siitä, miten ihmisoikeudet saadaan parhaiten integroitua niiden työhön, ja käyttämällä hyväksi onnistuneita esimerkkejä työtä edelleen laajennettaessa.

Perustamalla ihmisoikeusasioiden kontaktiverkosto tiedonvaihtoa varten.

KESKEISIÄ RESURSSIJA

- Euroopan neuvoston verkkosivu, **Children's rights mainstreaming** [Lasten oikeuksien valtavirtaistaminen].
- UN-Habitatin julkaisu, **Gender mainstreaming in local authorities – best practices** [Sukupuolen valtavirtaistaminen paikallisviranomaisissa – parhaita käytäntöjä].

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Ruotsin paikallisten viranomaisten ja alueiden yhdistys tukee jäseniään tavoissa integroida **ihmisoikeusnäkökulma** hallintoon, johtamiseen ja palvelujen tuottamiseen ihmisoikeuskoulutuksen ja **verkkopohjaisen kanavan** avulla.

Espanjassa **Fuenlabrada** on valtavirtaistamassa **lähipoliisitoiminnan periaatteita ja perusoikeuksia** paikallisen poliisin työhön perustamalla erikoisyksikön, laatimalla monimuotoisuus- ja inklusio-ohjelman ja toteuttamalla toimenpiteitä viharikosten torjumiseksi. Kaupunki rakentaa myös eri ryhmien oikeuksia koskevaa osaamista (esimerkiksi LHBTIQ, maahanmuuttajat) ja panostaa oikeusperustaisen lähipoliisitoiminnan työkaluihin.

13

MITEN?

Jakamalla muiden kaupunkien kanssa kokemuksia ihmisoikeusperustaisen lähestymistavan sisällyttämisestä työhön ja toimiin.

Ottamalla mukaan asiantuntijoita, kun ihmisoikeusperustainen lähestymistapa sisällytetään kaupungin työhön.

Varmistamalla, että kaupunki huomioi ihmisoikeusperustaisuuden periaatteet päätöksenteossaan ja ohjelmissaan: valtavirtaistaminen, tasa-arvo ja syrjinnän kieltä, osallistuminen, lainmukaisuus, vastuullisuus ja läpinäkyvyys.

KESKEISIÄ RESURSSIJA

- Barcelonan kaupungin julkaisu **Methodology guide: City of human rights – the Barcelona model** [Menetelmäopas: Ihmisoikeuskaupunki – Barcelonan malli].
- YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston julkaisu **Frequently asked questions on a human rights-based approach to development cooperation** [Usein kysytyjä kysymyksiä ihmisoikeusperustaisesta lähestymistavasta kehitysyhteistyössä].
- Portugalin EU-puheenjohtajakauden julkaisu, **Guiding principles for a human rights-based approach on public services** [Ohjaavia periaatteita ihmisoikeusperustaiseen lähestymistavan soveltamiseen julkisissa palveluissa].

Ihmisoikeusperustaisen lähestymistavan soveltaminen kaikkiin kaupungin toimintoihin

Ihmisoikeusperustaisuus on käsitteellinen viitekehys, joka auttaa toteuttamaan ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suojelua käytännön toimien kautta. Se on ankkuroitu kansainvälisiin standardeihin ja normeihin perustuvien oikeuksien järjestelmään, ja tarkastelee tuloksia ja prosesseja tulosten saavuttamiseksi ihmisoikeuslinssien läpi.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Ruotsalainen **Länsi-Götanmaan** lääni on ottanut mallia ihmisoikeusperustaisuuden periaatteista **ihmisoikeuksien toimintasuunnitelmassaan** ja hankkeissaan, esimerkkinä psykiatrista hoitoa koskeva hanke, jossa mukana ovat sekä potilaat että hoitohenkilökunta.

Amsterdam ja **Helsinki** ovat ottaneet ihmisoikeusperustaisuuden periaatteet huomioon esimerkiksi perustaessaan ns. **tekoälyrekisterin** hankkeista, joilla ne käyttävät algoritmeja ja tekoälyä osana kaupungin palveluita.

Vuonna 2021, **Barcelona** organisoivat ensimmäisen **osallistavan budjettiohjelmansa**, johon osallistui noin 40 000 rekisteröitynyttä yli 14-vuotiasta paikallista asukasta.

Osaamisen kehittäminen koulutuksen ja ihmisoikeuskasvatuksen avulla

14

Ihmisoikeuskasvatus ja -koulutus voivat auttaa kehittämään osaamista ja antavat kaupungin hallinnolle ja muille paikallisille toimijoille tarpeelliset tiedot ja taidot ihmisoikeuksien suojelemiseksi ja toteuttamiseksi. Koulutusta voidaan järjestää valtuutetuille, johdolle, henkilöstölle ja paikallisille ammattiryhmille (esim. poliisi, opettajat, terveydenhuollon henkilöstö, sosiaalisesti tuettuja asuntopalveluja tarjoavat järjestöt).

MITEN?

Välttämällä perinteistä "ohjeistavaa" ihmisoikeuskoulutusta, jota ei ole kytketty käytännön asiayhteyteen. Riskinä on, että ohjeistava koulutus on tehotonta.

Sisällyttämällä ihmisoikeudet valtuutettujen, hallinnollisen johdon ja henkilöstön perehdytykseen ja yleiseen koulutukseen.

Ihmisoikeusnäkökulman etujen havainnollistaminen palvelujen tuottamisessa.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Bordeaux on luonut "**monimuotoisuusmerkin**" edistääkseen hyviä käytäntöjä rekrytoinnissa, ammatillisessa kehityksessä, sopimusasioissa ja viestinnässä. Kaupunki on myös aloittanut henkilöstön koulutuksen ja soveltaa monimuotoisuutta koskevia säännöksiä hankintaprosesseissa.

Kööpenhamina on yhteistyössä **paikallisten ammatillisten järjestöjen** kanssa järjestänyt harjoituskursseja yökerhojen, baarien ja ravintoloiden omimiehille, vartijoille ja muulle henkilöstölle syrjinnän torjumiseksi ja välttämiseksi sekä mahdollisten konfliktien ehkäisemiseksi.

Nürnberg järjestää **koulutuksia** kouluissa ja **ihmisoikeuskoulutustyötä** nuorille ja muille ryhmille, kuten lasten tai vanhusten parissa työskenteleville, poliisille, puolustusvoimille ja hallinnolle.

KESKEINEN RESURSSI

- Euroopan neuvoston tarjoama verkkopohjainen kouluttajakoulutus, **Developing human rights narratives to counter hate speech** [Ihmisoikeusnarratiivien kehittäminen vihapuheen torjumiseksi].

15

MITEN?

Sisällyttämällä budjettitietoihin riittävästi tietoa julkisia toimenpiteitä vaativien kohteiden tunnistamiseksi.

Sisällyttämällä julkisia hankintoja koskeviin sääntöihin määräyksiä ihmisoikeusstandardien kunnioittamisesta ja toteuttamisesta.

Uutta budjettiprosessia ei tarvitse luoda; sen sijaan ihmisoikeudet voidaan integroida olemassa oleviin budjetointimenettelyihin.

KESKEISIÄ RESURSSEJA

- YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston julkaisu **Realizing human rights through government budgets** [Ihmisoikeuksien toteuttaminen valtioiden budjettien kautta].
- Skotlannin Ihmisoikeuskomission verkkosivu **What is human rights budget work?** [Mitä on ihmisoikeusbudjetointi?].
- Tanskan ihmisoikeusinstituutin verkkosivu **Public procurement and human rights** [Julkiset hankinnat ja ihmisoikeudet] sekä julkaisu **Driving change through public procurement: A toolkit on human rights for procurement policy makers and practitioners** [Muutoksen toteuttaminen julkisten hankintojen kautta: Ihmisoikeuksiin liittyviä välineitä hankinnoista vastaaville päätöksentekijöille ja toimijoille].

Ihmisoikeuksien huomioon ottaminen budjetoinnissa ja hankinnoissa

Ihmisoikeusbudjetointi tarkoittaa ihmisoikeusperiaatteiden huomioon ottamista kaikissa budjetoinnin vaiheissa. Näin varmistetaan, että budjettimäärärahat edistävät kaupungin ihmisoikeustavoitteita. Ihmisoikeusbudjetointi auttaa myös lisäämään ihmisten osallistumista ja parantaa siten vastuullisuutta ja läpinäkyvyyttä. Hankintaprosesseissa ihmisoikeussäännökset auttavat varmistamaan, että ulkoiset palveluntarjoajat toimittavat ihmisoikeuksia toteuttavia ja kunnioittavia palveluita.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI

Wien on käyttänyt sukupuolinäkökohdat huomioivaa budjetointia vuodesta 2006 saakka osana **sukupuolen valtavirtaistamista koskevaa ohjelmaansa**. Prosessissa selvitetään, kuka hyötyy budjettimäärärahoista. Täten edesautetaan sukupuolten välisen tasa-arvon varmistamista taloussuunnittelussa.

Paikallisen ihmisoikeuksien toimintasuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen

16

Ihmisoikeuksien suojelu ja toteuttaminen vaatii pitkän ja lyhyen aikavälin toimintaa. Paikallinen toimintasuunnitelma auttaa suunnittelussa ja paikallisiin tarpeisiin ja huoliin perustuvien toimien, käytäntöjen ja aloitteiden toteuttamisessa. Suunnitelmaan tulisi kuulua lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteita, toimia niiden saavuttamiseksi ja indikaattoreita niiden vaikutusten mittaamiseksi.

MITEN?

Määrittelemällä lähtötilanne, joka tarkastelee senhetkistä tilannetta, määrittelee ihmisoikeuksiin liittyvät puutteet ja mahdollistaa edistymisen mittaamisen ajan mittaan.

Osallistamalla paikallisia sidosryhmiä hallinnossa ja sen ulkopuolella, mukaan lukien käytännön toteuttamisesta vastaava henkilöstö, jotta saadaan parempi kuva siitä, mikä toimii parhaiten, ja jotta voidaan kehittää yhteistä toteutusta ja vastuuta.

Linkittämällä paikallisen toimintasuunnitelman sopiviin kansallisiin sekä EU:n ja kansainvälisen tason toimiin ja strategioihin.

KESKEISIÄ RESURSSIJA

- YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston julkaisu **Handbook on national human rights plans of action** [Ohjekirja kansallisia ihmisoikeuksien toimintasuunnitelmia varten].
- EU:n perusoikeusviraston julkaisu **National human rights action plans in the EU** [Kansalliset ihmisoikeuksien toimintasuunnitelmat EU:ssa].

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Madrid laati paikallisen **ihmisoikeuksia koskevan strategisen suunnitelman vuosille 2017–2019**. Suunnitelma koostui 22 tavoitteesta ja oikeudesta viidellä temaattisella alueella ja pohjautui kansalaisten, hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan kuulemisiin.

Bordeaux’lla on **syrynnän vastainen toimintasuunnitelma**, joka perustuu aineistoon, joka on kerätty pyöreän pöydän keskusteluissa ja vuoropuheluissa yksityishenkilöiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa, sekä tasa-arvon ja syrynnän seurantakeskuksen tekemän kyselytutkimuksen avulla.

Utrechtissa vuonna **2011 toteutettu tutkimus** oli ensimmäinen, jossa tarkasteltiin kuntatyön ja ihmisoikeuksien välisiä liittymäkohtia. Tutkimus auttoi kartoittamaan kaupungin työtä ja ihmisoikeuksia ja toimi myös alustavana selvityksenä.

17

Paikallisten päätösten ja ihmisoikeuksien yhteensopivuuden tarkistaminen

MITEN?

Turvautumalla asiantuntijoihin päätösten potentiaalisten ihmisoikeusvaikutusten arvioimiseksi etukäteen.

.....

Ottamalla yhteyttä riippumattomiin asiantuntijoihin tai teknisten alojen erikoistuntijoihin. Riippumaton asiantuntemus on avainasemassa uskottavuuden kannalta.

.....

Varmistamalla prosessin ja sen tulosten läpinäkyvyys.

.....

KESKEISIÄ RESURSSIJA

- Euroopan neuvoston suositus koskien **valtuutettujen ja valittujen elinten demokraattista vastuuta paikallisella ja alueellisella tasolla**.
- Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin julkaisemat **oppaat ja kirjaset** koskien esimerkiksi äänioikeutta paikallisvaaleissa ja korruption estämistä.

Kaupungit ja muut paikallishallinnot ovat vastuunkantajia, mikä tarkoittaa, että niiden on varmistettava, että kaikissa päätöksissä, käytännöissä ja toiminnoissa noudatetaan ihmisoikeuksia. Tästä voidaan varmistua:

- pitämällä huolta siitä, että kaupunkien ja muun paikallishallinnon tekemä työ kunnioittaa ja toteuttaa veloitteita, jotka on määritelty sekä kansallisessa ja EU-tason lainsäädännössä että kansainvälisessä oikeudessa.
- arvioimalla itse etukäteen niitä negatiivisia ja positiivisia ihmisoikeusvaikutuksia, joita paikalliset toimenpiteet mahdollisesti aiheuttavat.
- laatimalla mekanismeja positiivisten ja negatiivisten ihmisoikeusvaikutusten myöhemmäksi arvioimiseksi ja toimimalla tarpeen mukaisesti.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Grazissa ihmisoikeusneuvosto seuraa ja raportoi vuosittain ihmisoikeuksista, mukaan lukien ihmisoikeuksien noudattaminen **vaalikampanjoissa**, arvioimalla kaikkien poliittisten puolueiden vaalimateriaaleja, puheita ja haastatteluja.

Swanseassa ns. "tarkastusvaltuutettujen" johtama **prosessi** auttaa ylläpitämään kunnanhallituksen jäsenten vastuullisuutta, antaa äänen kunnan asukkaille ja parantaa julkisten palveluiden tarjoamista.

Kaupungin toiminnan osallistava seuranta ja arviointi

18

MITEN?

Pohtimalla, miten parhaiten seurata ja arvioida ohjelmien toteuttamista omassa paikallisessa kontekstissa.

Paikallishallintojen tulisi arvioida rutiinomaisesti käytäntöjensä ja toimenpiteidensä ihmisoikeusvaikutuksia. Seurannan ja arvioinnin kautta kaupungit voivat tunnistaa, mikä toimii parhaiten, ja havaita ongelmia, jotka vaativat lisätoimenpiteitä. Seuranta ja arviointi auttavat luomaan uusia ideoita, ja lisäävät vastuullisuutta ja julkisten palvelujen läpinäkyvyyttä. Tämä on omiaan lisäämään luottamusta julkiseen toimintaan.

Käyttämällä olemassa olevia indikaattorien viitekehyksiä (esimerkiksi kestävän kehityksen tavoitteet) tai temaattisiin kysymyksiin liittyviä tarkistusemekanismeja (esimerkiksi monikulttuurisuus, tasa-arvo ja syrjimättömyys, lasten oikeudet, romanien osallistaminen).

Ottamalla kohderyhmät ja kansalaisyhteiskunta mukaan prosessiin.

KESKEISIÄ RESURSEJA

- YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston julkaisu **Human rights indicators – a guide to measurement and implementation** [Ihmisoikeusindikaattorit – ohje mittaamiseen ja toteuttamiseen].
- UN-Habitatin julkaisu **Monitoring and evaluating national urban policy: A guide** [Kansallisen kaupunkipolitiikan valvominen ja arvioiminen: Ohjekirja].
- Euroopan neuvosto, Monikulttuuriset kaupungit -ohjelman verkkosivu **The Intercultural cities index** [Monikulttuuristen kaupunkien indeksi].

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Lundin syrjinnänvastainen toimintasuunnitelma vuosille 2020–2021 perustui vuosien 2019–2020 suunnitelman arviointiin. Kyselyjen kautta saatu palaute opiskelijoilta, opettajilta ja muulta henkilöstöltä auttoi uuden suunnitelman laatimisessa.

Bonn käytti **saksalaisten kaupunkien, alueiden ja kunnallishallintojen indikaattorien** viitekehystä apuna seurattaessa läpinäkyvällä tavalla edistystä kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

19

Ihmisten ihmisoikeustietoisuuden lisääminen

MITEN?

Kertomalla tilastojen takana oleva inhimillinen tarina.

.....

Tunnistamalla ihmisoikeuksien puolustajia, jotka voivat antaa aidon äänen viestille. Heitä voivat olla yhteisön johtajat, sosiaalisen median vaikuttajat tai ihmiset, joiden oikeuksia asia koskee.

.....

Juhlistamalla onnistuneita ruohonjuuritason aloitteita (esimerkiksi myöntämällä palkinto tai ihmisoikeusmerkki, sekä urheilu- tai kulttuuritapahtumilla).

.....

KESKEISIÄ RESURSSEJA

- Euroopan neuvoston **verkkopohjainen opas ihmisoikeuspuheesta**.
- Euroopan neuvosto, Monikulttuuriset kaupungit -ohjelman verkkosivu **Alternative narratives and inclusive communication** [Vaihtoehtoisia narratiiveja ja osallistavaa kommunikaatiota].
- EU:n perusoikeusviraston verkkosivu ja video **Positive Input: your practical guide to dealing with disinformation** [Myönteinen vaikutus: Käytännön ohjeita harhaanjohtavan tiedon torjumiseksi].

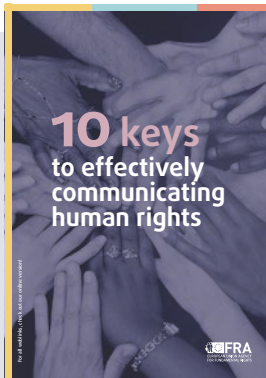
Ihmisoikeuksien toteutuminen edellyttää kuntalaisten luottamusta ja tukea. Kaupungit voivat saavuttaa luottamusta ja tukea viestimällä tehokkaasti ihmisoikeuksista ja edistämällä niitä yleisten tiedotuskampanjoiden avulla, kuten myös kohdennetuilla aloitteilla, koskien esimerkiksi opettajia, poliiseja tai terveydenhuoltopalvelujen tarjoajia.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Barcelonan huhupuheiden vastainen strategia on kiinteä osa kaupungin kattavaa lähestymistapaa tasa-arvon edistämiseksi ja syrjinnän ja vihan torjumiseksi. Strategia auttaa havaitsemaan ja kumoamaan huhupuheita, ennakkoluuloja ja stereotyyppioita, tarjoaa huhupuheiden vastaisia välineitä ja keinoja ja edistää keskustelua monikulttuurisuudesta.

Gdańsk organisoii vuosittaisen **demokratiaviikon**, johon sisältyy keskusteluja, työpajoja, tapaamisia ja esityksiä ja joka juhlistaa osallistumista, demokratiaa ja ihmisoikeuksia. Yhteistyössä Euroopan alueiden komitean kanssa Gdańskin kaupunki myös teki vuonna 2021 aloitteen **pormestari Paweł Adamowicz -palkinnon** myöntämisestä rohkeudesta ja ansioitumisesta rauhan, solidaarisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi.

Ihmisoikeuksien puolesta puhuminen ei ole koskaan ollut tärkeämpää!

Kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt ympäri Euroopan ovat tehneet yhteistyötä FRA:n kanssa, tukien kampanjaa "10 ratkaisua tehokkaaseen ihmisoikeusviestintään". Kampanja esittelee keinoja esimerkiksi yhteisten arvojen ilmaisemiseen, kumppanuuksien luomiseen, toivon ylläpitämiseen ja kielenkäytön kautta johtamiseen.

Lisää tietoa kampanjasta on vuonna 2021 julkaistuissa **videoissa** ja vuonna 2018 julkaistussa **kirjasessa**. Esimerkiksi Glasnost-mainostoimisto, Hivos People Unlimited ja Haagin kaupunki käyttivät **lapsityövoiman vastaisessa kampanjassaan** apuna Instagram-vaikuttajia levittäääkseen viestiään. "Antamalla viestilleen aidon äänen" kampanja tavoitti yli 100 000 seuraajaa, ja sai nuoren yleisön ja valtamedian huomion.

20

Kansainvälinen yhteistyö sekä osallistuminen vertaiskokemusten vaihtoon ja kaupunkien väliseen yhteiseen oppimiseen ihmisoikeuksista

MITEN?

Eri teemojen ympärillä toimivat kaupunkien verkostot voivat tunnistaa ja sisällyttää toimintaansa ihmisoikeusnäkökohtia.

.....

EU:n "Kansalaiset, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot" -ohjelma tarjoaa rahoitusta kaupungeille osaamisen rakentamiseen, arvojen edistämiseen, kansalaisten osallistamisen tukemiseen jne.

.....

Kaupungit voivat pohtia yhteistyötä kehittääkseen ihmisoikeusmerkin tai akkreditointiprosessin kaupungeille, jotka noudattavat EU:n ihmisoikeuskaupunkien viitekehystä.

.....

KESKEINEN RESURSSI

- Lista keskeisimmistä kansainvälisistä verkostoista löytyy tämän opaskirjan lopusta.

Kaupungit ja muut paikallishallinnot ovat ihmisoikeustyön innovaatioiden laboratorioita. Vertaisperusteella tapahtuva tiedonvaihto, ystävyyskaupunkitoiminta ja kaupunkien verkostot kokemusten jakamiseksi auttavat jakamaan tietoa yhteisistä haasteista sekä ratkaisuista, tukemaan yhteistä oppimista ja rakentamaan osaamista ihmisoikeuksien paikalliselle toimeenpanolle.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Vapaiden kaupunkien sopimus (**The Pact of Free Cities**) yhdistää **Bratislavan, Budapestin, Prahan ja Varsovan** demokratian, pluralismin, avoimuuden ja kulttuurisen monimuotoisuuden edistämiseksi. Vuonna 2021 aloitteeseen liittyi **20 kaupunkia**, mukaan lukien **Amsterdam, Barcelona, Firenze, Frankfurt, Gdańsk, Ljubljana, Mannheim, Pariisi, Rijeka, Stuttgart, Wien ja Zagreb**. Yhteenliittymä auttaa yhteydenpidossa EU:n suuntaan yhteisesti kiinnostavissa asioissa sekä resurssien yhdistämisessä ja tarjoaa mahdollisuuksia yhteistyöhön eri aihealueilla (esimerkiksi kestävyys, sosiaalinen osallistaminen, digitaalinen asialista).

Eurocities-verkoston sosiaaliasioiden foorumi (**Eurocities Social Affairs Forum**) on luonut digitaalisen alustan auttaakseen jäseniänsä tukemaan tiedonvälitystä ihmisoikeuksista ja ihmisoikeuskaupunki-aloitteesta.

Lisää hyödyllisiä resursseja:

- **A human rights-based approach to data**, UN Human Rights Office - OHCHR
- **Annual human rights indicator report**, York Human Rights City Coalition
- **Bringing human rights home: How state and local governments can use human rights to advance local policy**, Columbia Law School, Human Rights Institute
- **Communicating human rights**, European Network of NHRIs
- **European capitals of inclusion and diversity award**, EU
- **Five steps in the right direction - a human rights-based approach**, Västra Götaland Region
- **Gender budgeting: Step-by-step toolkit**, European Institute for Gender Equality
- **Gwangju guiding principles for a human rights city**, 2014 World Human Rights Cities Forum (Gwangju, South Korea)
- **Handbooks on human rights** (e.g. data protection, rights of the child), FRA
- **Human rights and local government – lessons from human rights cities in Europe**, Human Rights Centre, University of Essex
- **Human rights-based approach to programming**, UN Educational, Scientific, and Cultural Organization -UNESCO
- **Human rights cities**, People's Movement for Human Rights Education
- **Human rights cities and regions – Swedish and international perspectives**, Raoul Wallenberg Institute and the Swedish Association of Local Authorities and Regions
- **Human rights cities indicators**, Raoul Wallenberg Institute
- Human rights handbook **Volume 1: Fighting against discrimination** and **Volume 2: Social**

rights, Congress of Local and Regional Authorities, CoE

- **Human rights go local**, International Centre for the Promotion of Human Rights at Local and Regional Levels under the auspices of UNESCO
- **Indicators and data for human rights and sustainable development**, the Danish Institute for Human Rights
- **Making rights real – a guide for local and regional authorities**, FRA

Valikoima ylikansallisia ihmisoikeusverkostoja:

- **European Coalition of Cities against Racism** (ECCAR)
- **International Coalition of Inclusive and Sustainable Cities** (ICCAR)
- **United Cities and Local Governments Committee on Social Inclusion, Participatory Democracy and Human Rights** (UCLG-CSIPDHR)
- **Eurocities**
- Euroopan kuntien ja alueiden neuvosto (**Council of European Municipalities and Regions**, CEMR)
- **Assembly of European Regions** (AER)
- **European Association for Local Democracy** (ALDA)
- Tonavan aluetta koskeva EU:n strategia (**EU strategy for the Danube region**)
- **European Forum for Urban Security** (EFUS)
- **Intercultural Cities Programme** (CoE)
- **Child Friendly Cities Initiative**
- **Rainbow Cities Network**
- **Human Rights Cities Network**
- **Cities for Digital Rights**

FRA – EDISTETÄÄN JA SUOJELLAAN PERUSOIKEUKSIA EU:SSA —

FRA – EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSVIRASTO

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Wien – Itävalta

Puh. +43 158030-0 – FAKSI +43 158030-699

fra.europa.eu

 facebook.com/fundamentalrights

 twitter.com/EURightsAgency

 linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

Euroopan unionin
julkaisutoimisto